

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za izposojeno 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Uradniški zakon in naše udruženje.

Razne dobe političnega življenja Slovanov sploh, posebno pa nas Jugoslovenov, so najbolj dokument, da je imela naša nacija v svojem duhovnem življenju preveč partikularističnih nagnjenj, ki nele, da niso pomagala, ampak so direktno škodila slovanstvu in jugoslovanski celini in poedincem. Odtod izvira oni, takozvani prirodni slovanški anarhizem, ki je v prejšnjih časih nekako pesniško prehajal v duše posameznikov in mase ter olepšaval gotovo nedelavnost za resno in dolgotrajno državno življenje.

Toda lekcije stoletij, bogate izkušnje in doba grenke pokore, so bili najboljši učitelji, apostoli in tvorci edinstva posameznih slovanških plemen in posebno jugoslovenskega plemena. Dalekovidni državniki, naši izobraževalci in preroki, so od nekdaj poudarjali, in se junaško borili za ujediničenje. Ne samo za politično, marveč tudi za miselno in emocionalno. Končno dožive Slovani, posebno pa Jugoslavi — po večnih tragičnih borbah — tudi politično, državno edinstvo, kakršno dosedaj še ni bilo izvršeno v minulem njihovem zgodovinskem razvoju.

Med prvimi stanovskimi organizacijami, ki so delovale idejno in stvarno za ujediničenje, je in ostane Udruženje jugoslovenskega učiteljstva. Dvanajstletne izkušnje državnega življenja in naše stanovske organizacije so na žalost pokazale, da partikularizem še ni popolnoma izginil iz mozga jugoslovenske nacije, in tudi ne iz posameznih delov naše organizacije. Razpoloženje posameznih krajev se je globoko zrcalilo tudi v razpoloženju članstva učiteljskega udruženja. Ako se iskreno izpovemo pred svojo in narodno vestjo, moramo priznati, da je partikularizem, t. j. nesposobnost opustiti subjektivno naziranje in ozki okvir svojega okoliša, pokrajine ali stanu, grozil najmočnejši in največji naši zajednici — državi. Pravi patrijoti so se začeli deni vprašali, ali se ne bo ponovila nad nami zgodovina tujih političnih zgledov, ki jih je strup partikularizma razjedal do skrajnih meja, in dovedel do uničenja — od lastnega otroka. Na našo srečo je bil partikularizem presek s sredstvom, ki se uporablja v skrajnem in izjemnem slučaju. Toda popolnoma še ni izginil. Obstojata tudi v učiteljskih vrstah, ki se orientirajo na levo, desno, ali po neki ideologiji, ki jo hoče, išče, in ki jo na svoji zastavi izobeša pravo, resnično patrijotično in delavno učiteljstvo.

Glavna točka programa jugoslovenske učiteljske organizacije je: jugoslovanski nacionalizem. Z izpolnitvijo tega programa služijo organizacija najboljše in najpopolnejše interesom države. Jugoslovanska država obstojata, je politično močna kot granit, ki vsem in vsakomur kaže: delaj čim bolje in čim vestnejše, na čuvstveni in miselni podlagi jugoslovenstva.

S tem namenom je objavila Jugoslavija novi uradniški zakon z dne 1. aprila 1931. I. Z njim ureja, prvič v svojem političnem življenju, stabilnejše stanje in rešuje na najboljši in za sedaj mogoči način uradniško vprašanje. Z njim zadovoljuje svoje splošne državne in narodne interese in interese službe, ki jo vršijo posamezne stroke uradništva, kakor tudi interese vseh državnih uslužbencev. V tem pogledu ga s svoje strani lahko toplo pozdravljamo!

Uradniški zakon pa vsebuje tudi odredbe o uradniških udruženjih, kar zadeva tudi nas, osnovnošolsko učiteljstvo. S temi odredbami se hoče udeležiti vsak partikularizem že v kali. Strokovna udruženja — torej tudi učiteljsko — ne smejo imeti plemenskega, pokrajinskega ali verskega značaja. Poleg tega se vsaka vrsta organizira v posebno, za vso državo enotno udruženje, z banovinskimi sekcijami. Upokojenci iste stroke smejo biti redni člani, ne smejo pa biti odborniki udruženja. Tudi ne morejo biti sprejeti, kot člani udruženja, oni upokojeni uslužbenci, ki niso bili člani udruženja, ko so bili še v aktivni službi, če je udruženje tedaj obstojalo. Vse strokovne organizacije državnih uslužbencev stoji pod nadzorstvom resornih ministrov, katerim morajo predlagati letna poročila o svojem delu. Proti državnim uslužbencem, ki se pregreše proti tem odredbam, se bo disciplinsko postopalo. Zaključek bi bil v kratkem: vse strokovne organizacije naj služijo narodu in državi z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago.

S tem je samo jasnejše in z zakonom bistvu močnejše sankcionirana ideologija našega udruženja. Tudi na ta način se apelira na vest in zavest vsakega učitelja kraljevine Jugoslavije, da iskreno in častno, aktivno sodeluje pri definitivnem ustvarjanju jugoslovenske narodne duše. Ravno tako naj se prekinje, če se je to dogajalo ali se dogaja, stike z vsemi strujami, ki so nasprotne, ali ne harmonirajo z resnično jugoslovensko ideologijo. Brede dela, brede akcije se prenaša — na psihološko razumljiv način — od starih in onemoglih uslužbencev na mlajše, ki so tudi sicer zaposleni v državni službi. S tem ni za-

konodajalec hotel pokazati samo zasluženost spoštovanje miru in pokoja upokojenih tovarišev, ki so se kot aktivni izrabili v delu za dobrobit naroda, države in stanu, nego tudi dolžno spoštovanje metodam dela, taktiki in ideologiji ostarelih, za katero naj pride nujna izmenjava, ki je živahnejša, vztrajnejša, navdušenejša in iznajdljivejša. Vsakdo dobi svoje mesto, ki se ne da zamenjati z drugim. Ni tu nikakih tendenc nehalnosti, nego le nova izmenjava, orientirana v nov način, ki uvaja v vztrajno delo nove sile, nove rodoljube, nove bojevnike na polju jugoslovenske kulture in prosvete. Težavno bi bilo na novo vzgajati, in prevzgojiti za nove potrebe,

smeri in nova podjetja, staro generacijo, ki je v pokoju in ima drugo vzgojo, ki jo je dala preteklost (dasi slavna, ona ni smoter nego sredstvo sedanjosti). Ostareli naj počivajo na svojih lavorikah, naj pomagajo s prijemnimi nasveti, moralno in materialno sedanjim generaciji, ki stopa hrabro v areno življenja in dela. Naj pomagajo novim vitecom ustvarjajoče akcije in plemenite tekme, ki hočejo s čvrstim, moralnim prepričanjem, vedno dvignjeno glavo in zravnano delati za duhovno preobrazbo drage nam Jugoslavije.

Damijan V. Rašić,
predsednik UJU.

Modernizacija pouka z modernimi tehničnimi sredstvi.

Šola mora korakati vzporedno z novimi tehničnimi iznajdbami. — V šole moramo upeljati skioptikon, kino, gramofon in radio. — Ves pouk bo zanimivejši in bolj nazoren. — V Dravski banovini moramo organizirati tudi šolski radio. — Vsi pogoji so dani. — K temu mora pripomoči oblast, radio postaja in učiteljstvo!

Pouk, ki ga tvori golo predavanje, je po manjkljiv. Pri nekaterih predmetih je brez nazornih učil skoraj nemogoč. V vsakem slučaju pa tvorijo taka učila dragoceno pomoč učiteljevi govorniki besedi. To, kar je povedala beseda, le prerado brž izpuhti. Vtis pa, ki so ga dojeli vnanji čuti, skoraj vedno ostane pa si še pridruži zmisel razlagajoče besede. V tem je pač pomen najrazličnejših zbirk učil po naših zavodih. A ne samo, da so te zbirke v vojni in povojni dobi precej trpele, ne samo, da se niso dopolnjevale. Tudi izpopolnjevale se niso.

Im vendar čas teče. Lahko bi rekli, da je napredek enega sedanjih let enak napredku enega desetletja pretekle dobe. Napredujoča tehnika ustvarja poleg najrazličnejših drugih čudes tudi nove možnosti nazornega pouka. Te možnosti čakajo, da se šola nanje spomni, da jih uvede in se z njimi obogati kot še z ničemer doslej.

Priznajmo si, da obilica šolskega gradiva zelo narašča. Pedagog, ki zares čuti z mladino, bo zato iskal vseh raznih možnosti, kako bi ji učenje olajšal. Poznam kolege, ki se ne utrudijo, žrtvovati dolge popoldneve za to, da zrišejo in naslikajo skico, podobno, ki jim bo služila pri pouku. Nadomešča jim mnogo govorenja, katerega uspeh je dvomljiv, zagotavlja pa nasprotno vse drugačno, plastično in trajno apercpepcijo učencev.

Čemu bi torej še dolgo odlašali z uvedbo učnih pripomočkov kot nam jih je pripravila moderna tehnika?

Učni pripomočki moderne šole.

Vse učne pripomočke lahko delimo v dve veliki skupini: v vizuelne in avditivne.

Vsi dosedanja učni pripomočki spadajo skoraj izključno v prvo, vizuelno (= nazorno) skupino. Pridružita se jima dva moderna pripomočka, ki hočemo v naslednjem obravnavati: skioptikon in kino.

Avditivno skupino pa ustvarjata dva moderna, nad vse važna pripomočka: gramofonska plošča in radio. Tudi tema dvema bodo veljala moja izvajanja.

S temi štirimi modernimi pripomočki se odpirajo široki pogledi modernemu pouku. Trojen je njihov pomen: še tako živahno predavanje bo z njimi pridobilo, ker ga bodo na doslej nemogoč način poživili; ustvarila bodo za pouk pravilno razpoloženje, ki je neobhodno potrebno za plodno dojemanje učencev; tretji, snovno glavni pomen pa je, da so kot učila nedosežni.

Modernizirajmo z njimi svoj pouk. Predpogoj seveda je, da v tej smeri zainteresiramo in prepričamo merodajne faktorje. Temu naj služijo sledeča izvajanja, ki naj ustvarijo, če mogoče, tudi v širši javnosti zanimanje in razumevanje za probleme modernega pouka.

Slika kot učno sredstvo.

Nesporno je, da zavzema slika med učili zelo odlično, morda celo najodličnejše mesto. Prirodopis, zemljepis, zgodovina in tudi verouk s pridom uporabljajo obstoječe zbirke slik. V mnogih primerih pa so te zbirke ali zastarele ali pa sploh nedostatne. Vzgojitelji jih rišejo sami, če imajo zato zmožnosti ali potrebno vsmo, ali pa si pomagajo s tem, da kažejo od klopi do klopi slike iz zavednih ilustriranih večjih znanstvenih del. Prvo od vzgojiteljev ni mogoče dosledno zahtevati, drugo pa, bodimo odkriti, občutno vpliva na disciplino v razredu in vrhu tega predstavlja bolj izgubljen čas kot pa faktično korist učencev. Tudi kroženje takih knjig ali zbirk razglednic (kakor n. pr. zelo dobra serija E. Tietzja: Cartes postales classées méthodiquement pour l'enseignement de l'Histoire) ni idealno, ker se s tem odvraca zanimanje posameznikov od predavanja.

Uspeh je popoln le, če vidijo sliko vsi učenci hkrati in jo istočasno ilustrira učiteljeva beseda v neprisljeni obliki.

Skioptikon in skioptična predavanja v šoli.

Kaj torej storiti?

Zdi se mi, da kaže pot način našega ljudsko-prosvetnega dela, ki rodi vendar lepe svedove: skioptična predavanja. Uvedimo skioptikon v šolo, on nam bo nadomestil stare in nepopolne zbirke slik. Ne bojmo se stroškov za diapozitive! Takozvani episkop, oziroma epidiaskop nam omogoča projiciranje kakršnekoli slike — razglednice, ilustracije iz časopisa ali knjige, ki jih uvrstimo metodično v svoje predavanje. Prepričan sem, da bi tako predavanje izredno pridobilo na zanimivosti in bi rodilo vse drugačne sadove nego še tako napeto predavanje brez uporabe učil!

Skioptikon, zlasti če je episkop (epidiaskop), ima torej svoje neprecenljive dobre strani iz oziroma na možnost široke izbire slik. Vendar so te slike mrtve, negibne. Je sicer v njih čar luči, ki jih prežarja in jih skozi temo projicira na steno. A poleg tega je skioptikon nekoliko težko prenašanje iz razreda v razred in zahteva poleg sebe človeka, ki zna z njim ravhati. Ne navajam tega zato, da bi služilo v oporo njim, ki jim uvajanje podobnih reči v šolo principiarno ni simpatično. Menim, da sem dovolj podčrtal nad vse dragocene možnosti skioptikona. Hočem le pokazati na drugo moderno pridobitev, ki čaka, da se ji odpro vrata v šolo in postane enakovredna vsaj mrtvim zbirkam kabinetov in Pichlerjevimi slikami — film.

Kino-film v moderni šoli.

Saj vendar poznate kakšen mali Pathé-Boby aparat? Pa niste nikdar prišli na misel, kako sijajno bi se dal tak aparat uporabiti v šoli? Meni se namreč zdi, da je tak aparat kot nalašč — samo za šolo... Velikost slik, ki jih projicira, odgovarja namreč popolnoma dimenzijam naših razredov. Za prenašanje in upravljanje je skrajno enostaven. In ne morem si misliti lepše ilustracije in lepšega posnetka našega predavanja v zadnjem delu ure nego je odgovarjajoč Pathé-Baby film na narobe obrnjenem zemljevidu...

Imel sem priliko, urejati nekoč privatno zbirko malih Pathé-Baby filmov. Naravoslovci bi bil navdušen nad raznolikostjo in bogastvom teh malih filmčkov, katerih vsak traja tri do pet minut in pokaže v brezhibnem znanstvenem posnetku, o čemer učitelj govori vsaj dvajset minut. Učitelj zemljepisja bi našel filme, ki bi jih na vsak način hotel odnesti s seboj. In tudi učitelj francoščine (firma je namreč francoska) bi našel v poživitev svojega pouka tu pa tam filmano kako zanimivo »Fable« dobričine Lafontainea. Učitelj higijene, ki se danes muči z različnimi učnimi knjigami, bi našel med temi filmi mnogo stvari, ki bi mu izredno olajšale predavanja. In čemu ne bi učitelj zgodovine od časa do časa privoščil svojim učencem kak film kot je n. pr. »Henri IV.«, ki traja menda dvajset minut in izvrstno prikazuje v lapidarnih potezah dobo, dogodke in osebnosti?

Najnovejši Pathé-Baby repertoar mi sicer ni znan, vendar ne dvomim, da se je, sodeč po starejših filmih, obogatil in izpopolnil. Za naš pouk pa so to vse žal še neizkopani zakladi. Če pa bi postal mali Pathé-Baby tako običajen kot kako drugo učilo po naših šolah, ne dvomim, da bi se našli pedagogi, ki bi za svoj pouk sami snemali kratke filme iz narave itd., kakor se najdejo danes taki, ki sami rišejo slike in zemljevide. Podobnih filmskih amaterev je namreč danes tudi pri nas že toliko, da se to ne smatra več kot nemogoče ali ekstravaganтен sport. Treba je vsekakor nekaj sredstev, ki pa se bodo za prosvetne namene gotovo dobila.

Tudi gramofonska plošča služi pouku.

Skrajni čas je, da se naša nazorna učila izpopolnijo s pridobitvami moderne tehnike. Treba je pa tudi potem iti korak dalje in pogledati, ali ta tehnika ne nudi še kaj novega. Odkrili bomo na ta način dve stvari: gramofonsko ploščo in radio.

Gramofonska plošča je že davno nehala biti banalno gostilniško razvedrilo, ki ga je označevala nemogoče popleskana tromba iz vreščic glasom. V tekmovalstvu z radijem, ki ji je grozil, da jo izpodrine, se je gramofonija tako izpopolnila, da danes celo uspešno konkurira z radijem. Tudi to naj bo povedano tistim, ki imajo proti podobnim »igračam« take ali drugačne predsodke.

Plošča predstavlja danes odlično kvaliteto mehanske reproducirane glasbe. Kot taka pa je postala tudi dragoceno učilo. Ustvarila je prav za prav novo vrsto učil, avditivna učila, in je že začela svojo zmagoslavno pot n. pr. v nemškem šolstvu.

Njim, ki sovražijo vsako senco sentimentaliteta, seveda ne more biti namenjeno, če povem da vidim v plošči naprej važen pripomoček, da ustvarim v razredu tisto, o čemer sem govoril uvodoma — razpoloženje. In zato si upam izraziti nezasišano mnenje, da more n. pr. učitelj literature, verouka, celo zgodovine za ustvarjanje razpoloženja s pridom uporabljati skrbno izbrane plošče. Pri razlagi Prešerna — »Mornarja«, pri predavanju o liturgiji — koral, pri obravnavanju Napoleona — koračnico iz njegove dobe, kot sem jo v svoje veliko veselje slišal nedavno v radiu. Ti primeri so kajpak docela slučajni. Mislim pa, da bo vsak, kdor je dobre volje, uvidel, kakšne možnosti plošča nudi in v kakšni smeri se je n. pr. v Nemčiji poslužujejo. »Realnejša« in običajna, dasi v naših šolah še neznana pa je uporaba plošče pri pouku živih jezikov. Pouk živih jezikov, zlasti njihove fonetične strani, se vrši že delj časa s pomočjo gramofonskih plošč.

Gramofon v službi jezikovnega pouka.

Za francoščino mi je znana izvrstna nemška izdaja serije plošč pod naslovom Polydor-Didakt »Französisch für Deutsche«. Vsa serija obstoja iz 26 plošč (120 RMk), ki jim je pridejana tudi odgovarjajoča tekstna knjiga. Kurz sta priredila pod naslovom »Cinq semaines à Paris« Franz Joseph Niemann in lektor Claude Grandier, ki sta si ga zamislila kot dialog. Kot primer naj navedem izredno spretno razdeljeno snov po ploščah:

1. La dernière journée d'Ulrich à Berlin. Dialogue: Les nombres, l'heure, les jours de la semaine.
2. Ulrich quitte Berlin. Dialogue: Frais de voyage, bagages.
3. De Berlin à Cologne. Dialogue: Le chemin de fer.
4. De Cologne à Paris. Dialogue: Le paysage, la vie à la campagne.
5. L'installation d'Ulrich à Paris. Dialogue: Les repas en France.
6. Une famille française. Dialogue: L'art de faire des oeufs à la neige.
7. Visite de l'appartement et première sortie d'Ulrich. Dialogue: L'entretien de la maison.
8. Les rues de Paris. Dialogue: Comment Ulrich emploie sa journée de Paris.
9. Ulrich écrit à ses parents. Dialogue: La manière d'écrire une lettre.
10. Ulrich dîne au restaurant. Dialogue: La cuisine française.
11. Visite de l'Hôtel des Invalides. Dialogue: A travers Paris.
12. Sur la Seine jusqu'à Saint-Cloud. Dialogue: Le rôle de la Seine dans l'histoire de la France.
13. Ulrich fait des achats dans le quartier. Dialogue: Boutiques et fournisseurs du quartier.
14. Quelques curiosités de Paris. Dialogue: Le Père Lachaise, la Tour Eiffel.
15. Ulrich fait des achats au Louvre. Dialogue: Le rôle important du concierge.
16. Une réception chez les Morel. Dialogue: Chansons et rondes enfantines.
17. Une dimanche à Paris. Dialogue: Les différents sports.
18. Une partie de campagne aux environs de Paris. Dialogue: La Forêt de Fontainebleau. La natation.
19. Ulrich tombe malade. Dialogue: Ce que l'on trouve dans les journaux.
20. Les plaisirs de la fête foraine. Dialogue: La famille, une parenté compliquée.
21. Une excursion à Versailles. Dialogue: L'automobilisme. L'orage.
22. La fête nationale à Paris. Dialogue: Fêtes civiles et religieuses en France.
23. Une chanson française. »Ma Normandie«.
24. Ulrich quitte Paris. Dialogue: La France et les Français.

Če ste pazljivo sledili razdelitvi snovi, ste opazili, da je razvrščena neprisljčno logično v zanimivem okviru. Čeprav je zbirka namenjena samoukom, bi brez dvoma koristila vsakemu razredu z obilico »leçons de choses« v avtentični francoski izgovarjavi. In baš za izgovarjavo gre pri vsakem tujem jeziku in še posebej pri francoščini. In v tem oziru bo plošča služila ne le učencem, ampak tudi učitelju v svrhu pazljive kontrole lastne izgovarjave. Dve plošči sta namreč še posebej namenjeni fonetiki. Ena podaja vokale, druga konsonante na primerih.

Mislim, da je odveč vsako dokazovanje, da spada gramofon vsaj s primerno serijo didaktičnih plošč za francoščino v inventar vsakega našega srednješolskega zavoda. V Nemčiji pa najdem ploščo tudi v službi materinščine. V isti izdaji je izšla namreč že serija »Deutsch für Deutsche«. Deset plošč nudi v štirih oddelkih kratek tečaj iz nemške fonetike, slovnice, prerez skozi razvoj nem-

Darujte od prvih poviškov primeren znesek za „Učiteljska domova“ in 5 Din za „Djački dom v Beogradu po sklepu skupščine.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36637/25, in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku

Po naredbi prosvetnega oddelka Dravske banovine obvezana je vsaka šola imeti vsaj 1 izvod tega učila

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvastih slik Dalmacije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Krušlinu.

Znižana cena Din 296—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesni na zid. — Poleg tega, da so lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 44012/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadran.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Oskrbo šol v Dravski banovini vrši samostojno Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani

škega jezika in glavne dialekte. K temu še vzorne recitacije pesmi. Seveda si prav ne upaš misliti na kaj podobnega pri nas... Ne bom se dalje spuščal v vse možnosti, ki jih je odkrila n. pr. razstava »Phonoschau« v jeseni 1930. v Berlinu za pouk v zemljepisju s pomočjo plošč (snemki iz vseh delov zemlje).

Organizirati bo treba šolski radio.

Vse možnosti plošče pa vključuje in daleč preko vsega tega — radio, ki je že skoraj več nego golo učilo. Problem radia v šoli sem načel že davno. Pisal sem o njem v reviji »Radio Ljubljana« leta 1929. (št. 30. in 33.) ter leta 1930. (št. 31.). Serija člankov, ki so izčrpano poročali o sedanjem stanju tako zvanega šolskega radia, sem priobčil v imenovanem listu začetkom letošnjega leta (št. 5., 6., 7., 8. in 9.).

Dva vodilna naroda sedanjosti, angleški in nemški, sta spoznala veliko pomembnost radia tudi za šolo. Pri ogromnem razmahu, ki ga je doživela radiofonija v zadnjih letih na vseh področjih kulturnega življenja, glasbi, literaturi, teatru, znanosti, se je modernim in naprednim pedagogom Nemčije in Anglije porodila misel o uporabi radia tudi v šolske svrhe.

Povedal sem že, da je pri tem radio vse več nego golo učilo. Uvršča se marveč kot integralen del pouka in celotno šolsko delo. To pa ne zato, da bi nadomestil učitelja, ampak da izpolni tiste vrzeli, ki jih tudi učitelj ne more izpolniti, in pa da v nekaterih slučajih z osrednjega mesta poskrbi za vzorno predavanje.

Samo po sebi se razume, da bi se vršile oddaje med učnim časom, upoštevajoč učne ure naših, recimo najprej, srednjih šol. Urniki bi se seveda morali ozirati na oddaje šolskega radia in nasprotno bi moral radio biti na razpolago za dogovorjene ure. V tem pač ni nikakih posebnih težav. V čem pa vidim možnosti šolskega radia?

Kako služi radio pouku?

Predvsem je radio priznan kot neprecenljiv učni pripomoček za jezikovni pouk in pri tem uspešno konkurira z gramofonom. Njegove prednosti so v tem, da prihrani nabavo radioaparata stroške za nabavo gramofonskega aparata, pri čemer nudi radio kot šolski radio — seveda ga pri nas še nimamo — možnost uporabe še v marsikaterem predmetu. Eno tedensko uro bi mogel izpolniti radio. Važne pri tem niso le recitacije, marveč še bolj dialogi rojenih in pedagoški nadarjenih pa izobraženih Francozov, Nemcev, Angležev, Italijanov, pa tudi Srbov in Hrvatov. Uho se mora privaditi tudi besedi, ki je vsa drugačna v tujčevih ustih nego v učenčevi predstavi, kjer je nastala po morda dobrem učitelju. Seveda mora služiti za podlago tekstne knjige, enotne za vse šole. Pa tudi materinsčina s svojimi najizrazitejšimi narečji in vzornimi recitacijami odličnih književnih del v odlomkih bi morala pri tem priti do veljave.

V tesni zvezi z jezikovnim poukom je pouk iz literarne zgodovine. Vanjo baš segajo recitacije. Sijajen domislek je n. pr. mikroreportaža antične drame, kot so jo uprizorili nedavno v nemškem šolskem radiu. Napovedalec sredi fiktivne antične množice opisuje gledališče, vrvenje ljudstva, ureditev teatra, nastop igralcev, govori o pisatelju (slučajno Aischil, uprizorili pa so se njegovi »Peržani«), nato pa s svojimi opombami spremlja potek vse igre, ki se prenaša...

Radio pa bo mogel služiti tudi pouku iz zemljepisja, zgodovine (znamenite zgodovinske scene v obliki slušnega prizora) in zlasti glasbe. Glavno je seveda invencioznost in pedagoški čut organizatorjev in izvajalcev.

Z vsako novotarijo so težave. Vem, da bo misel o šolskem radiu našla mnogo ne le nevernih Tomažev, ampak raje odkritih nasprotnikov.

Tem naj v kratkih potezih orišem nemški in angleški šolski radio. Mesto vseh argumentov naj govori visokonapredna tujina.

Šolski radio v drugih državah.

Nemški šolski radio je zaživel leta 1927. Izšel je iz učiteljstva, ki si je osnovalo svojo »Funkpädagogische Arbeitsgemeinschaft«. To delovno občestvo mladih učiteljev je našlo razumevanje pri vodstvih postaj in nastala je preoblika nemškega šolskega radia: »vadniški« vzorni razred z vzornim pedagogom pred mikrofonom. Razred pred mikrofonom se ni mogel vzdržati. V pojem šolskega radia se je vneslo tudi samostojno predavanje vzgojitelja. S časom se je oblika šolskega radia docela izpremenila in se približala tisti, ki sem jo podal popreje kot nekakšen obris delovanja šolskega radia pri nas. Vsa prizadevanja za razmah in uvedbo šolskega radia so tudi v Nemčiji izhajala samo iz privatne strani. Bilo je spočetka vse skupaj le poskus nekaterih idealistov, ki so znali v ta namen dobiti dovoljenje šolskih oblasti. Vsem na čelu pa so bile nemške oddajne družbe, zlasti »Deutsche Welle«. Od privatnih korporacij naj omenim društvo za šolski radio, od državnih radio-oddelek osrednjega zavoda za vzgojo in pouk ter državni osrednji urad za prirodopisni pouk pri pruskem prosvetnem ministrstvu. Radio pa kljub temu še ni bil integralen del pouka, dasi ga je uporabljalo n. pr. na Pruskem že do 17.000 zavodov. Pač pa je bilo ustanovilo prusko prosvetno ministrstvo pedagoški delovni odbor za vprašanja šolskega radia, ki je bil predvsem študijskega in posvetovalnega značaja, a je pomenjal prvo obliko državne sankcije šolskega radia. V poletju leta 1930, pa je končno prišlo do centralizacije in podržavljenja šolskega radia, ki je na ta način postal integralen del šolskega pouka v Nemčiji. Upravlja ga »Zentralstelle für Schulfunk« pod vodstvom stud. svetnika Frebela.

Urniki šolskega radia.

Morda bi vas zanimal tak urnik šolskega radia v Nemčiji. Imam sicer pri roki samo primer privatne dobe, pa menim, da bo tudi izpolnil svojo nalogo.

Primer za zemljepis: Ponedeljek, pouk od 11-15 do 11-55 »Južna Amerika«. Torek, umetniška prireditev v zvezi s ponedeljkovim poukom: »Kot farmer v Argentini« ali »V brazilskem pragozdu«. — Primer za poetiko: Ponedeljek, pouk: Bajka — Bajka o labudjem vitezu, kot tip bajke in kot narodna bajka. Torek, umetniška prireditev v zvezi s ponedeljkovim predavanjem: Iz Wagnerjeve »Lohengrina«. 1. Overtura, 2. Glasba. III. dejanje in svatbeni zbor, 3. Pripovedka o Graalu.

Izpremema učne oblike z radiem.

Sedanja oblika pouka bo pač močno drugačna in vse bolj praktična.

Anglija se je brez dvoma okoristila z nemškimi izkušnjami. (To mi kaže angleški urnik, ki ga bom kasneje navedel). Angleški šolski radio preživlja namreč šele prvo šolsko leto obstoja. »British Broadcasting Corporation«, ki upravlja vso angleško radiofonijo, je ustanovila »osrednji svet za šolski radio«, ki ga tvorijo predstavniki prosvetnega ministra, raznih oblasti, vzgojnih organizacij in učiteljskih ter profesorskih sindikatov. Cela vrsta pododborov se bavi s tehničnimi vprašanji, s stiki z vzgojitelji, z vsako posebno panogo programa. Ti pododbori predlagajo učitelje in profesorje, ki naj vodijo tečaj, izdelujejo z njimi te tečaje v podrobnostih ter prireajo učne načrte, oziroma učbenike. Tu sodelujejo trije vzgojitelji, ki imajo prakso pri sprejemanju radijskih oddaj pred učenci. Vsak učenec ima pred sabo na vpogled ilustrirani učbenik, kjer lahko zasleduje načrt lekcije ter glavne misli iz nje. Nato pa pridejo vprašanja, ki mora nanje odgovoriti. Učbenik glasbene ure nudi note in besedilo pesmi, ki služijo kot vzgled. Učbenik za poljedelstvo vsebuje navodilo za celo vrsto lahkih poizkusov, ki jih more učenec napraviti doma. Cela vrsta shem in fotografij oživlja otroku pouk iz biologije in higijene. Najmlajšim pa ilustrirajo stare slike zgodbe iz preteklosti. In v kakšno veliko pomoč so profesorju zemljepisja, ki predava o britskem imperiju, slike od povsod, ki predstavljajo učencu mesta in pokrajine, ki o njih čuje razlagajočo besedo!

Programi šolskega radia.

Šolski radio je namenjen takó srednješolskemu, kakor osnovnošolskemu pouku. Pri tem se ozira na starostno dobo. (Pri rokah imam urnik angleškega šolskega radia iz prvega tromesečja letošnjega šolskega leta). Upošteva se pri tem izključno popoldanski pouk.

Ponedeljek: 14:10 srednja šola: francosko čtivo in dialogi (profesor — Francoz). 14:30. osnovna šola (10 do 12 let): Zgodovina — otrok v starih časih. 15:05 osnovna šola (najmlajši): Mitološke in mednarodne ljudske legende. — Torek: 14:10 srednja šola (nižješolci): Prirodopis. 14:30: Glasba za začetnike. 15:00: Koncert 15:15: Glasba za naprednejše. 15:35 osnovna šola (starejši): Francosčina. 16:05 srednja šola: Razni poklici, ali (izmenoma) Napredke znanosti. — Sreda: 14:30 osnovna šola (starejši): Biologija in higijena. 15:30 Angleška književnost. — Četrtek: 14:10 srednja šola: Nemščina, čtivo in dialogi (profesor — Nemec). 14:30 Angleška izgovarjava. — Petek: 14:30 Popoldnelstvo. 15:00 Narodi in kraji britskega imperija. 15:25 Zgodbe. 15:45 Dramske recitacije in koncert.

Izbera kvalificiranih specialistov za te tečaje zagotavlja nesporno avtoriteto. Lekcije tujih jezikov vodijo tujci zadevne narodnosti. Pri tečaju o izberi poklica govori mornariški častnik o svojem opravilu, aviatik o svoji službi, inženjer o industriji. Isto ve-

lja za tečaje o napredku znanosti: najslavnejši angleški učenjaki podajajo dijakom pred mikrofonom zadnje izsledke svojih laboratorijev... Take stvari more nuditi šoli le radio in v tem je njegov velikanski pomen zanj.

Mladino bomo priklenili k šoli.

Vsak izmed štirih predmetov, ki sem o njih govoril, bi zahteval podrobne študije vsaj v posebnem predavanju. Pomanjkanje časa mi zaenkrat ne dopušča, da bi se takemu študiju posebej posvetil. Menim pa, da sem dal pobudo. Vem, da je vedno dolga pot od zamisli do realizacije. A prej ali slej bomo tudi to dočakali.

Zakaj sila razmer nas bo v to prisilila. Menim, da šola bržčas nikdar ni predmet ljubezni učence in mladine. To je sicer napak in baš nasprotno od ideala. Gotovo pa je, da je današnja mladina prav zelo daleč od generacije, recimo, Vzorov in bojev... S tem hočem reči, da se je bogastvo mladostne vitalnosti zaobrnila od duhovne aktivnosti v telesnost ter si poiskala sprostitev v sportu. To je nekaj, kar je popolnoma nasprotno pojmovanju starejših vzgojiteljev.

Vendar je tu prav zaman strogo dvignjeni prst resnega profesorja, zaman so upori in stalno zabavljanje nad sedanjo mladino!

Sila silo rodi in bo mladini šolo še bolj odtujila. Mi pa moramo skrbeti, da jo privdemo nazaj — še več, mi moramo delati na to in ne smemo odnehati, da mladina šolo — vzljubi. Pojdimo ji nasproti! Reformirajmo v tem smislu način pouka! In v tem je smisel in namen mojih izvajanj. Moj predlo je ta — če najde kdo boljše pot, čast mu!

Zakaj za tisto gre, čemur ves svoj trud posvečamo in kar nam je narod kot svoje najdražje zaupal — za našo učečo se mladino!

Jaz verujem v nova učila in sem prepričan, da nas uspehi ne bi razočarali!

Prof. Niko Kuret.

Splošne vesti.

VABILO.

Poverjeništvu UJU, Ljubljana vabi vse tovariše in tovarišice, ki imajo na skrbi svoje otroke, na ustanovni občni zbor novega samostojnega društva »Samopomoč za otroke učiteljev (profesorjev) in učiteljic«, ki se bo vršil v nedeljo, dne 17. maja 1931. ob 9. uri dopoldne v sobi odsekov UJU v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6 (sprednji trakt) s sledečim vzporedom:

1. Uvodno pojasnilo.
2. Čitanje novih pravil.
3. Volitev društvenega odbora.
4. Slučajnosti.

Poverjeništvu UJU, Ljubljana.

— Ministrstvo prosvete o pevskem zboru učiteljstva pov. UJU — Ljubljana. Ministrstvo prosvete je izdalo sledeči odlok: »U Ljubljani postoji Pevski zbor učiteljstva Udruženja jugoslovenskog učiteljstva sa zadatkom kulturno-nacionalne misije i da, u duhu manifesta Nj. Vel. Kralja od 6. januara 1929. godine, širi narodnu pesmu i propagira u narodu ideju državnog i narodnog jedinstva. — Osnivanje i održavanje ovoga Zbora treba da služi na čast ljubljanskom učiteljstvu. — Već po svom zadatku potrebno je da ova učiteljska ustanova što pre stekne priznanje i glas prvoklasnog pevačkog društva. Ona to po svome dosadanjem radu obećava, a i biće, ako je svi ljubljanski učitelji i učiteljice svesrdno pomognu. Toga radi niko od nastavnika narodnih škola u Ljubljani i bližjoj okolini, ko ima glasa i sluha za pevanje, ne treba da dopusti sebi i da ne bude član ovog pevačkog zbora. Oni pak, učitelji i učiteljice koji nemaju glasa i sluha za pevanje treba na drugi način da doprinese, da se ova učiteljska ustanova za narodno prosvetno-čivanje pomoću vokalne muzike održava i napreduje. Oni pre svega, treba da su sami članovi pomagači, a osim toga, da rade na prikupljanju članova pomagača, utemeljača i dobrotvora medju svojim kolegama i u građanstvu. Sve su ovo učitelji, i jedni i drugi, dužni činiti i po § 78. Zakona o narodnim školama, koji im nalaže da rade na narodnom prosvetivanju. Sem toga, oni su po § 82. istog Zakona obavezni potpomagati svaki rad van škole, koji se preduzima radi prosvetivanja širokih narodnih krugova. A u takav se rad, prema odredbi 2. stava § 157. Zakona o narodnim školama, ubrajaju i pevačka društva. — Da bi Pevski zbor učiteljstva u Ljubljani postao brojno jači i da bi mu se dala mogućnost da dobije što veći broj dobrih pevača, preporučuje se učiteljima i učiteljicama iz okoline Ljubljane da u vanškolsko vreme, ali bez ikakve štete po rad u školi, mogu posećivati časove pevanja ovoga Zbora. — Izvolite prednje saopštiti svima učiteljima i učiteljicama grada Ljubljane i okoline i preporučite im da svesrdno pomognu rad Pevskog zbora učiteljstva UJU u Ljubljani.«

— Ob izplačilu novih plač so darovali za Učiteljski dom v Mariboru: Ludvik in Tončka Šijanec v Razvanju 60 Din; učiteljstvo deške osnovne šole v Studencih pri Mariboru 150 Din. Darovalcem najiskrenejša zahvala! Tovariši, tovarišice, posnemajte jih! — Blagajnik.

— Vsa učiteljska društva UJU, poverjeništvu Ljubljana naprošam, da pravočasno in najkasneje do 5. junija t. l. izterjajo od svojega članstva vse zastoanke, všteveši mesec junij, in skupni znesek nakažejo glavni

blagajni točno do določenega dne. Nobeno društvo ne sme izkazovati dolga za tekoče poslovno leto. Ob določenem terminu naj bodo tudi vse mesečne prijave na svojem mestu. Zadeva je nujna in prosim, da so vsa društva v tem slučaju točna. — Glavni blagajnik.

— Predavanje univ. prof. dr. K. Ozvalda o pedagoškem tečaju v Ljubljani, je privabilo dokaj poslušalcev v soboto zvečer 2. t. m. v risalnico učiteljskega. Obilo so bili zastopani sreski šolski nadzorniki iz Dravske banovine, akademiki, člani učiteljskih zborov učiteljskega in učiteljstva. Predavanje je otvoril poverjenik tov. Andrej Skulj. Predsedoval je načelnik prosvetnega oddelka banske uprave g. dr. Drag. Lončar. Profesor dr. Ozvald je očrtal dobrine in delo »stare« šole napram »nove« šoli ter svetoval v svojih tezah preudarne no glede prenašanja in uvajanja pedagoške novosti. Po predavanju so se mnogi oglasili k debati, ki je trajala skoro eno uro.

— Čitajte! Na drugem mestu čitate vabilo na ustanovni občni zbor samostojnega društva »Samopomoč za otroke učiteljev (profesorjev) in učiteljic«, ki se bo vršil v nedeljo dne 17. maja 1931. v Ljubljani. Odslek, ki se je bavil s tem vprašanjem, je vso zadevo premotril vestno in temeljito ter sestavil društvena pravila, ki jih je banska uprava tudi že odobrila. Od Vas, tovarišice in tovariši, zavisí procvit in razmah novega društva, ki je bilo za osamosvojitve učiteljskega stanu zelo potrebno. Pridite vsi na ustanovni občni zbor in priglasite takoj vse otroke! Društvo prične redno poslovanje 1. junija 1931. Do takrat bodo prejeli vsi, ki so se do zdaj priglasili, potrebne tiskovine in položnice za nakazilo sprejemnih pristojbin. Po ustanovitvi nem občnem zboru bo priobčil »Učit. Tovariš« zneske za sprejem pristojbine, posmrtnino in odpravnino ter vse druge važnejše sklepe, ki si jih bo osvojil ustanovni občni zbor. Na svidenje na občnem zboru!

— Odstopimo vsi delnice »Priv. agrarne banke« Učit. domovoma! Iz zadnje številke »Učit. Tovariša« posnemamo, da imamo še vedno premalo denarnih sredstev za naš boš doči »Učiteljski dom«. Časi so res težki in denarja primanjkuje. Mislim pa, da sedaj, ko bomo v par mesecih končali s plačevanjem delnic »Priv. agrarne banke«, bomo lahko kratkotalno te delnice odstopili našima domovoma — brez bolečin. Na ta način lahko pridemo do lepe vsote. Podpisani od moje strani odstopam svojo delnico »Učiteljskemu domu« Maribor. — Karel Jakopec, šolski upravitelj, Sladki vrh.

— Ob spominih na umrlega tovariša Frana Oberžana. Hrupnega septembarskega dne sva se srečala v zaprašenih mariborski ulici. Ropot težko naloženih vozov je monotono udarjal na vse strani. Njegovo lice je bilo bledikasto, kakor ga ne bi nikoli obsijalo solnce. Nadaljevala sva pot. Plahe so bile njegove slutnje; beda in trpljenje sta božali njegove bolne misli... Iskal je zatočišča, za dolge, trpljenja polne noči... Zdaj — zdaj je vse telo vztrepetalo — pobesil je oči in v dlan sklonil svoj obraz. Ulica polna radovednih pogledov je strmela vanj. Nenadoma je dvignil glavo in z razbitimi besedami dejal: »Kje bi dobil vsakdanji kruh?« In še: »Kje matura — kje vrnitev v — življenje?« Zaihtel je, kakor da bi hotel izprazniti vse svoje boleti, preden bi vstopil v najbližjo gostilno. Šla sva zamišljeno naprej. Ločila sva se. Bolno in motno je gledal v prazno, vstopil in prosil... prosil... V valovih pozabljenja je utonilo trpljenje in beda in prišla je — vrnitev. In glej! Tihega in toplega jesenskega dne, sem ga po enem letu zopet srečal: učitelj je v Cankovi. Sleherina njegova kretanja je oznanjala blagostanje in srečo v — življenju. In! Kako se ti godi? »Da, srečen sem, srečnejši...« Prišla je blaga pomlad in narodno popisovanje! Ni še dokončal svojega dela, ni še pregrebel vseh zagonetk življenja in moral se je poln optimizma, idealizma, dejanstvenosti in spoznanja vrniti... Danes leži v rodni grudi, rešen vseh življenjskih spon in zopet čaka: vrnitev... Pokojni tovariš je bil rojen v Loki pri Zidanem mostu. Studiral je v Ljubljani in Mariboru. Zrellostni izpit je položil v šolskem letu 1928./29. Po dovršenem šolanju je služboval v Cankovi, kjer je zbolel in umrl. Počiva v Loki pri Zidanem mostu. — Fr. Kolar.

— Ponesrečil je v Ljubljani g. A. Likozar, sin tov. Ant. Likozarja in brat tovarišic Jožice in Anice Likozarjeve v Ljubljani ter podlegel poškodbam. Rodbini pokojnika naše sožalje!

— Gg. upraviteljem litjskega okraja! Nujno prosimo za slike glasom poslane okrožnice. Čakamo še na 7 zamudnikov. Pošljite takoj predsedstvu. — Odbor.

— Materi. Zbirka krajših recitacij in deklamovank o materi, zbranih za mladino priredil Alojzij Bolhar. Ker se na vseh šolah prirejajo proslave materinskega dne, bosta našla v tej knjigi in mladina in vzgojitelj dovolj lepega in hvaležnega gradiva na izbiro. Tudi voščil za god ali materinski dan je mnogo. V zbirki so zastopani naši najboljši mladinski pesniki (pesnice) in pisatelji z res prvovrstnimi deli, ki v njih povečujejo slovensko mater — mučenico. Zbirka je idejno urejena tako, da bo v njej lahko našel vsakdo takoj to, kar želi in hoče. S prebiranjem te knjige si bo mladina gojila in večala ljubezen do matere, zato ni ta knjiga samo koristna, ampak tudi vzgojna — torej vsekakor potrebna. Knjiga obsega skoraj sto strani, je tiskana na finem papirju, vezana in na naslovni strani opremljena z lepo in primerno sliko ter stane s poštino skupno 18 Din. Založila ti skarna brata Rodé & Martinčič, Celje.

Pravilniki

k zakonu o narodnih šolah,

ki zadevajo vse zakonite zdravstvene predpise in predpise o maloletnikih izidejo v kratkem v založbi

UČITELJSKE TISKARNE.

Izdaja bo opremljena z obširnimi kazalom.

— Dr. Josip Čerin je izdal zopet tri originalne skladbe: »Naša vojska«, marš; »Škrjanček poj!«, marš po narodni pesmi; »Solnčni dnevi«, pesmi za dobro voljo. Upamo, da bo s temi skladbami mnogim orkestrom ustrezno in da bodo izdaje kolikor toliko občinstvu všeč. Litografijo je izdelal Čemažar in drug.

Učiteljski pravnik.

— Š Všetjetje vojnih let onim, ki zaradi vojne niso mogli po maturi dobiti službenega mesta. Zakonodajna rešitev štev. LXXVIII. z dne 20. julija 1922., ki je bila objavljena v »Uradnem listu« štev. 110/87 z dne 24. oktobra 1922. in v »Službenih Novinah« štev. 229 z dne 14. oktobra 1922. ostane po določbi § 297. uradniškega zakona iz leta 1931. še nadalje v veljavi.

Ta rešitev, ki jo objavljamo spodaj v celoti, je bila izdana v času, ko je veljal za učiteljske prejemke dopolnilni zakon o narodnih šolah z dne 23. julija 1919. in so se vstela vojna leta v leta stalne službe za napredovanje in pokojnino. Po tem rešenju z dne 20. julija 1922. je vstrel že bivši višji šolski svet skoro vsem učiteljem vojna leta v službeno dobo in jim odmeril temu primerne prejemke. Nekaterim zamudnikom, ki so se porajali še celo v letu 1930., t. j. 8 let potem, ko je stopila citirana rešitev v veljavo, je vstelo ministrstvo prosvete vojna leta in upamo, da ni nobenega več, ki bi še ne bil zaprosil za vstetje vojnih let. — Če bi bil pa kljub temu še kdo, naj zaprosi za to vstetje in prošnji v dvojniki priključi uverenje o vojni službi, izpričevalo zrelosti, dekret o prvi postavitvi in izvod iz »Uslužb. lista« ter rešenje o prevodbi po uradniškem zakonu iz leta 1923.

Zakonodajni sklep (rešitev) se glasi:

Mi

Aleksander I., po milosti

božji in narodni volji kralj Srbov

Hrvatov in Slovencev,

proglasamo, da je sklenila narodna skupščina v LXXVIII. redni seji dne 20. julija 1922. in da smo Mi potrdili in potrjujemo:

1. Učiteljem, ki so dovršili učiteljske v času od dne 1. maja 1912. do dne 1. januarja 1919. v tuzemstvu ali v inozemstvu, pa niso bili postavljeni za stalne učitelje po dovršeni šoli, bodisi, ker so stopili v vojsko in potem v vojno, bodisi iz drugih vzrokov, ustvarjenih z vojno — se priznava ves pretekli čas, od zvršetka šole do postavitve, v leta stalne službe za pokojnino in povisek po odbitku časa obvezne službe v stalnem kadru, a brez pravice do odškodnine za pretekli čas, samo da morajo vplačati za ta uvažena leta prispevke v pokojninski fond;

2. učiteljcem, ki so v času od dne 1. maja 1914. do dne 1. januarja 1919. dovršile učiteljske v državi ali v inozemstvu, pa niso morele biti iz raznih vzrokov, ustvarjenih z vojno, takoj postavljene za stalne učiteljce — se všteva ta čas po odbitku 6 mesecev v leta stalne službe, a brez pravice do odškodnine za pretekli čas, samo da morajo vplačati za ta čas prispevke v pokojninski fond;

3. začasnim učiteljem in učiteljicam in učiteljskim namestnikom in namestnicam ali vršiteljem ali vršiteljicam učiteljske službe, ki so opravili učiteljski izpit za stalne ali ga napravijo do konca leta 1922., se priznava za pokojnino in povisek, a brez pravice do odškodnine, vsa ona leta, prebita v službi, v kateri so bili ocenjeni najmanj s povoljno oceno, samo da morajo vplačati na ta njim priznana leta prispevke v pokojninski fond.

Našemu ministru za prosveto priporočamo, naj razglasi ta zakonodajni sklep, ter skrbi za njegovo izvrševanje.

Na Bledu, dne 30. julija 1922.

Aleksander, s. r.

— Š Ali se štejejo v plačo s periodičnimi povšicami tudi leta priznana z zakonskim rešenjem z dne 20. julija 1922., ki je po § 297. še v veljavi? Po odredbah § 52. so merodajna za periodske povšike samo leta, ki jih je prebil uradnik v skupini prejšnje položajne plače, odnosno v sedanji skupini. Leta, ki so bila komu všteta samo za pokojnino, ne pridejo torej v poštev za periodske povšike, temveč samo za pridobitev in višino pokojnine.

— Š Napredovanje v višjo skupino. Uradniki X. in IX. skupine, ki so v isti skupini nad 4 leta, in oni, ki so v VIII. in IV. skupini nad 3 leta, imajo takoj pravico za napredovanje v višjo skupino po § 49. — Ker se izplačujejo povški ob napredovanju šele po 1 letu, je v interesu prizadetih, da takoj zaprosijo za višje skupine po novem zakonu, če ne bo odredjeno drugače na katerikoli način.

— Š Tožbe na državni svet se vlagajo direktno s protirecepisom in ne po uradni poti ter vedno v dvojniki. Paziti je na rok, da ne bo zamujen.

Mladinska Matica.

— mm Knjige Mladinske Matice so v tisku ter se bodo v prvi polovici junija razposlale po šolah. Ekspedicija se bo izvršila kakor lani, to se pravi: po železnici za vse šole, ki leže v okoliših železniške postaje, z avtomobili za kraje, ki imajo avtopromet ter direktno po pošti za vse ostale naročnike.

Da se bo mogla razpošiljatev izvršiti v redu, se obračamo na vse cenjene poverjenike (ce) iz lujno prošnje, da nam 1. pošljejo deveti obrok 2:50 Din takoj po prejemu osme številke »Našega roda«, najpozneje pa do 25. maja t. l. in 2. da nam pošlje vsaka šola na dopisnici število naročnikov, ki prejmejo knjige Mladinske Matice in resnično vsoto, ki jo je šola nakazala tekom celega leta.

Opozarjamo ob tej priliki ponovno, da prejmejo knjige Mladinske Matice samo tisti naročniki, ki so plačali celotno naročnino, t. j. 22:50 Din. Kdor bi želel imeti vezane knjige, naj doplača 13 Din. Naročil na vezane izvede »Našega roda« uprava ne more več sprejemati.

Naša gospodarska organizacija.

— g Za »Dom učiteljic« je darovala 50 Din naša zavedna tovarišica Erna Schottova, učiteljica v Ljubljani, mesto venca umrl tovarišici Pavli Hribarjevi. Tovarišice posnemajte jo!

Pokret učiteljic.

Velikonočno zborovanje članic društva učiteljic, ki je postalo že tradicionalno, je bilo letos izredno dobro obiskano; udeležilo se ga je veliko tovarišic iz vseh krajev naše banovine.

Predsednica je podala kratak pregled o delu društva od zadnjega širšega sestanka o božiču ob priliki občnega zbora: prosvetni upravi smo izročile predloge, sprejete na občnem zboru; glede pogojev za službeno nameščanje učiteljic smo zavzele tudi v listih stališče z namenom, da opozorimo tovarišice (in javnost), da se je potreba zavzemati za ono, s čimer se moremo strinjati z vidika stanovske morale, kajti samo s tem bomo dale našemu gibanju etično podlago. Z ozirom na to smo objavile članek, čigar osnovna misel je, naj bodo pri nameščanju merodajna službena leta in kvalifikacija, a glede družinskih razmer naj se upoštevajo tudi prilike samske učiteljice. Odpade naj vsaka protekcija in naj se z ozirom na današnje težke življenjske prilike ozira na socialne razmere prosila. Družinski oče ali mati s kopico šolobveznih otrok naj ima prednost pred učiteljico, ki je poročena z dobro situiranim možem, brez ozira na vse druge okoliščine. — To ponavljamo, ker smo z začudenjem doznale, da se s tem člankom nekatere tovarišice niso strinjale, kar pripisujemo nespornemu razumljenju. — Da bi se tovarišice večkrat sestale in bi se tako poživila zavest skupnosti, smo proglasile naše seje kot javne, h katerim imajo dostop vse tovarišice. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je bila udeležba vedno prav lepa. Začele smo tudi s predavanji. Odelek za dom je živahno na delu in se trudi, da čim prej uresniči iskreno željo vseh nas.

Glavna točka zborovanja je bilo predavanje tov. Čučkove »o vzgoji deklet med šolsko dobo«. Izvajala je približno sledeče: Naš cilj pri vzgoji ženske mladine mora biti, da vzgojimo pravo ženo, duševno močno, telesno krepko. Toda mnenja o smeri ženske vzgoje so različna: eni hočejo za ženo prosto pot, isti študij, enako udejstvovanje v javnem in zasebnem življenju kot ga ima mož; drugi zopet trdijo, da bodi žena samo za kuhinjo, družino in dom. Bodisi bodoča pot dekleta taka ali taka, vzgoja mora skrbeti, da kljub vsemu ne krene žena, oziroma dekleta, proti prave ženskosti. Predvsem naj se vzgaja pri dekletu čut za dom in domačnost. ki naj bo vse življenje ženi nekako svetišče. Vzбудimo zgodaj tudi čut do trpečega bližnjika ter smisel za prostovoljno delo v prid drugim. Vobče privzgojimo deklicam vztrajnost in ljubezen za vsako započeto delo. Pri vsem poudarjanju čustvene strani pa ne smemo zanemariti izobrazbe, ki jo potrebuje danes vsaka žena. Važno polagajmo tudi na duševne vrline, ter zatirajmo zlasti one hibe, ki so čisto značilne zlasti za dekleta. Nikakor ni ne bilo prav, če bi se zanemarljalo nega telesa ter higijena, ki je zlasti za ženo tolike važnosti.

Predavanju je sledila jako živahna in izčrpna debata. Nekatere tovarišice so bile mnenja, da je predavateljica premalo poudarila potrebo po vzgoji za poklicno udejstvovanje, kajti danes se more le prav malo — celo kmečkih deklet — s sigurnostjo zanesti, da se bodo tako omožile, da bodo samo gospodinje in matere. Torej se mora pri vzgoji upoštevati v prvi vrsti pripravo za gospodarsko osamosvojitev dekleta — kar so zborovalke soglasno sprejele. Ker je danes zlasti za ženo eksistenčni boj silno težak, je treba že dekleta pripravljati na to borbo s tem, da jim vcepimo predvsem za življenje prepotrebno samostojnost in samozavest, da jim pokažemo življenje v realni luči ter jih kolikor mogoče obvarujemo pred preveliko sentimentalnostjo, ki je ženi v resničnem življenju samo na poti.

Popoldne smo imele prijateljski sestanek, kjer smo se pogovorile o marsičem potrebnem.

Stanovska organizacija UJU

iz društev:

Vabila:

= DRUŠTVO UČITELJIC V LJUBLJANI vabi vse članice na sejo dne 14. maja 1931. (to je na praznik Vnebohoda) ob 10. uri v sobi odsekov poverjenišva UJU. — Na programu je razgovor o nekaterih točkah uradniškega zakona, ki se tičejo specijelno naših zadev. — Tajnica.

= PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo v porfedelek dne 11. maja v Mladiki v Ptuj ob 9. uri po naslednjem dnevnem redu: 1. Poročilo tov. predsednika. 2. Dopisi. 3. Referat: Računanje v nižjih razredih. Tovarišica Kafol Ljudmila. 4. Volitev delegatov za državno in pokrajinsko skupščino. 5. Slučajnosti.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ DOLNJA LENDAVA bo zborovalo v soboto dne 16. maja t. l. ob 9. uri dopoldne v Turnišču. Spored: 1. Situacijsko poročilo. 2. Hospitacija. 3. Predavanje tovarišice Pavline o vzgoji sokolskega naraščaja. 4. Predavanje tov. Drekonje o filozofskem idealizmu. 5. Tolmačenje novega uradniškega zakona. 6. Slučajnosti. — Odbor.

= ŠMARNKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO. Pri zborovanju dne 9. t. m. je na dnevnem redu tudi volitev obeh delegacij, kar je v vabilu pomotoma izostalo.

= BELOKRANJSKO - UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo dne 16. maja 1931. v Semiču. Na dnevnem redu je: 1. Predavanje tov. J. Jurančiča »Poduhovljenje vaškega življenja z delovno šolo«, kot nadaljevanje zadnjega predavanja, in 2. predavanje tov. L. Zupanca »Perspektiva manualnosti v moderni šoli«. 3. Člen 76. in 345. uradniškega zakona in 5. Učit. dom. Pričetek zborovanja ob 11. uri. Po dnevnem redu si ogledamo novo šolsko poslopje. Zaradi kosila javite udeležbo tov. Riglerju. — Poravnajte članarino do 1. junija 1931., ker mora društvo poravnati vse obveznosti do izstopa iz ljubljanskega poverjenišva.

Poročila:

+ KAMNJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo v Domžalah dne 14. februarja 1931. Navzočih od 109 članov 85 tovarišic(ice), t. j. 78%.

Tov. predsednik odpravi zborovanje, konstatira rekordno število navzočih, kar je navzlic visoko zapadlemu snegu pač pripisati resnemu položaju, v katerem se nahaja naš stan. — Pozdravi navzoče, zlasti 7 novih tovarišic(ice) in sreskega referenta Lukežiča.

Ta nato nadaljuje svoje predavanje o stvarnem pouku po načelih delovne šole. Po kratki rekapitulaciji prejšnjega izjava sledeče: Učitelj upoštevaj pri pouku vedno otroško naravo. Tako njegovo nestalnost, veselje do gibanja, do barve in upodabljanja; dalje zanimanje za lepo, živahno, psihološko in jezikovno odgovarjajoče mu pripovedovanje, kakor tudi njegov zmisel za primeren dvopit in lepo pesem. Stvarni pouk naj stopi v ospredje. Jezik pa naj se ob njem pili in spopolnjuje počasi in previdno, tako da se otrok vadi veliko in kar možno samostojno govoriti. Največjega pomena je skrb za razpoloženje k samostojnosti.

O predavanju se razvije živahna debata, ki se je udeležijo tov. Horn, Koman, Grad, Hrovat in Arrigler.

Nato poda predsednik komentar k spomenici ljubljanskega poverjenišva povodom neutemeljenih izpadov na naš stan pri prvem zasedanju banskega sveta. — Odbori se soglasno stališče, ki ga je zavzel predsednik v zadevi spomenice na seji širjega sosveta in njegov podpis na njej. Glede spomenice se sprejme soglasno sledečo resolucijo:

Na podlagi statistike dela v kamniškem srezu, ki nam kaže, da je učiteljstvo prekomerno zaposleno v šoli in izven nje, zavračamo napad gotovih članov banskega sveta na naš stan, ker je krivičen in nima nikake podlage. — Tak način kritike je stanovskemu in službenemu ugledu v škodo in s tem tudi uspehu pri šolskem in izvenšolskem delu; zato ne služi v to, da bi vodil do kakega pozitivnega uspeha. — Strinjamo se popolnoma s spomenico širjega sosveta in prosimo, da vztraja poverjenišvo v boju za naše pravice in naš ugled.

Pozivamo vse tovarišice(ice), ki niso organizirani, da se v tem resnem času priključijo skupni organizaciji.

Da izve širša javnost, kaj vse stori tukajšnje učiteljstvo v prid naroda, se določijo poročevalci za delo učiteljstva tega srezla na prosvetnem in gospodarskem polju, in sicer za vsak določen del srezu po dva. Vsak naj stavi pod podpis začetno črko svojega rodbinskega imena. (Za moravsko dolino: Bertot in Grad. Za domžalski okoliš: Urbančič in Hrovat. Za Kamnik in okolico: Primožič in Rus. Za Vodic s sosednimi šolami: Ostanek in Inkret).

Nadalje poroča predsednik o poteku seje širjega sosveta.

O posameznih točkah se razpravlja. Za obveznega se smatra sklep pokrajinske skupščine, da se priključi pevski zbor kot odsek organizacije in soglasno se sklene, izplačati zaradi turneje prispevek tekom šolskega leta za ta odsek takoj naprej.

Tov. Mayer prečita statistiko o izvenšolskem prosvetnem delovanju učiteljstva tega srezu po stanju koncem pretečenega šolskega leta, da se bo vsakdo lahko prepričal, kako je to učiteljstvo tudi v tem oziru storilo v polni meri svojo dolžnost.

Prihodnje zborovanje bo v Domžalah.

Arrigler, t. č. predsednik.

Posojila daje,

petletna, državnim in samoupravnim uradnikom in upokojencem z najmanj desetletnim službovanjem, na podlagi njih plače ali pokojnine in zavarovalne življenjske police, BEOGRADSKA ZADRUGA, banka in zavarovalnica — zastopstvo »TEHNA«, družba z o. z. — Ljubljana, Mestni trg 25/I. Telefon 25-80.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ ZA MARIBOR LEVI IN DESNI BREG je imelo svoje redno zborovanje dne 7. februarja 1931. v Mariboru.

Od 135 vpisanih članov je bilo navzočih 92, t. j. 68%.

Tov. predsednik Mirko Vauda je uvo doma iskreno pozdravil tov. poverjenika A. Skulja, oba sreska šolska referenta tov. Korpca in Tomažiča, predsednika mariborskega učiteljskega društva tov. Lukmana, novovstopivše člane: Ungerjevo iz Ruš, Ferenčak Alešovo in Bevkovo iz St. Ilje in v lepem številu zbrano članstvo, katero je prihitelo v kljub skrajno slabim vremenskim prilikam, ki so onemogočile ta dan skoro ves promet. Poudarja: je to svojevrsten dokaz! Z obema rokama podpisujemo spomenico, izdano pri seji širjega sosveta dne 1. februarja t. l. (Burno pritrdjevanje!)

Naše gospodarske institucije. (Poročilo posebe v »Učit. Tovarišu«).

»Prosveta«. Najvažnejši dopisi so bili prečitani, izvoljena sta bila poročevalcem za »Prosveto« tov. Vilma Kozuh iz St. Ilje in tov. Šeško iz Ruš, zapisnik zadnjega zborovanja pa je bil sprejet.

Situacijsko poročilo je podal tov. poverjenik, naš aglini in priljubljeni Andrej Skulj, ki je v njemu lastnem, prijetno tekočem govoru naslikal razmere, zadevajoče naš stan po 6. januarju, ki so učiteljstvo strgale iz politike, ga strnile in ojačile, da bo močnejše v najtežjih časih poborstva za izboljšanje gnotnega položaja. — Razmere po glavni skupščini so ugodne, odnošaji s centralo in poverjeništvom iskrene. — Obširno je razpravljalo o pavsalnih izpadih na učiteljstvo pri zasedanju banskega sveta. Grajal je osebnih intervencij pri oblastih in zlorabljanje z upoštevanjem izvenšolskega dela pri namestitvah, česar se poslužujejo »novi« na škodo in s spodirvanjem »starih« delavcev, ki so poznali svoje poslanstvo že takrat, ko jim je to celo škodovalo, pa so ga vseeno vršili. Poverjenišvo pa si je stavilo nalogo, zlasti mlajše moči upeljati tako daleč, da bodo popolnoma na svojem mestu. — Po pojasnilu o gnotni strani naših pričakovanj in o izidu pravilnika k osnovnošolskemu zakonu je sledila debata, odnosno informativen razgovor, v katerega so posegli tovariši: Sardoč, Podgornik, Firm, Lazar, sreski šolski referent Tomažič, Hren, Vauda in Petrovič ter je zavedal razna razjasnjevanja izvajanj situacijskega poročila tov. poverjenika in o drugih nejasnostih, na katere naletimo v naših stanovskih zadevah. Tov. poverjenik je žel za svoja izvajanja zaslužno priznanje.

Predavanje o kmetsko in gospodinjstvo nadaljevalni šoli je moralo biti zaradi pozne ure preloženo na prihodnje zborovanje.

Zborovanje je pokazalo pravo pojmovanje koristi in potrebe vzajemnega in skupnega dela vsega članstva, ki edino jamči za uspeh celokupnega našega prizadevanja.

Mirko Vauda, t. č. preds. Iv. Šeško, t. č. tajnik.

Prispevajte kot podporniki

„Pevskemu zboru UJU učiteljstva“!

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstvo, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Stanovanje opremljeno 2 sobi, kuhinja, pritlikline se odda za dobo počitnic v podnjam v Ljubljani. — Ponudbe na upravo pod »Opremljeno stanovanje 101«.

FOTO-SPORT

Vam dela veselje le z dobro kamero, katero kupite najcenejše pri Fr. P. Zajac, optik — Ljubljana, Stari trg 9. — Ceniki brezplačno!

Za časa majniških izletov nudim šolski mladini kosilo obstoječe iz juhe, govedine in dveh prikuh za 6 Din. — Restavracija »Soča«, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 3.

P. n. šolskim vodstvom daje znaten dopust ob priliki majniških izletov hotel »Tivolj« v Ljubljani. Kompletan obed 8 Din. Krasni prostori za otroke! — Slavko Dolničar.

Šolskim vodstvom

se priporoča za časa izletov HOTEL „CENTRAL“ na Bledu. Hotel leži tik jezera. — Cena obeda je 7 do 12 Din. Celodnevna prehrana s prenočiščem Din 28.— do 32.—. Čolni po najnižji ceni. — Se najtopleje priporoča

HOTEL „CENTRAL“ BLEDO

Svoja domova lahko zgradimo s pomočjo Učiteljske gospodarske poslovalnice! — Zakaj?

Ni lepšega dekleta, kot je Slovenka v narodni noši

Svila za krila, kakor tudi svileni robci z resami so pravkar došli.

Vzorci so posneli po starih narodnih nošah.

A. & E. Skabernè
Ljubljana

DEŽN I K I

L. MIKUŠ

LJUBLJANA
Mestni trg štev. 15

Na malo
Na veliko

Ustanovljeno l. 1839.
Telefon št. 2282

**Podpirajte in širite
Mladinsko Matico!**

Vaše potrebščine krijete
najceneje v manufakturni
trgovini

„PRI SOLNCU“

Glavni trg 9

Prodaja tudi na obroke!
Za obilen obisk
se priporoča

ALOJZ DROFENIK

Majniški izlet na Bled.

Hotel na blejskem gradu nudi vsakemu izletniku višek zadovoljnosti!

Romantična lega, očarljivo lep razgled na jezero, Triglavsko pogorje in Karavanke, zanimivosti starega gradu, velika terasa za igre na prostem!

Omogočiti hočemo vsakemu, še tako skromnemu učencu udeležbo izleta na Bled, ki mu ostane v trajnem spominu. Spoznal bo biser Gorenjske, poletno rezidenco naše kraljevske rodbine.

Hotel na blejskem gradu Vam nudi prvovrstno kuhinjo toplih in mrzlih jedil, kakor tudi vsa okrepčila, v prostornih zračnih sobah pa udobna prenočišča. V to svrhu navajamo izletnikom naš cenik in smo prepričani, da nas tudi Vi počastite s svojim cenj. obiskom.

Cenik

Zajtrk ali južina: Kava, čaj ali mleko z 2 kruhoma	Din	3—
Kosilo (obed): I. vrste: Juha, pečenka, 2 prilogi, močnata jed	„	16—
„ II. „ „ „ govedina, 2 „	„	10—
„ III. „ „ „ in 2 prilogi	„	6—
Večerja I. vrste: Pečenka, 2 prilogi, močnata jed ali desert	„	10—
„ II. „ „ Rižoto s solato ali golaž s krompirjem	„	8—
Okrepčila: malinovec, limonada (1/4 l kozarec)	„	2—
Prenočišče: Ležišče s perilom za osebo	„	6—
„ „ na žimnicah za osebo	„	4—

Pri udeležbi 30 učencev in naročilu obeda ali večerje I. vrste dobita dva učenca gratis!

Kuhinja izborna!

Porcije velike!

Postrežba točna!

Na željo preskrbi Uprava skupno vožnjo po jezeru za osebo à Din 3—

Vljudno prosimo pravočasnega naročila glede prihoda in hrane.

Se priporoča

z odličnim spoštovanjem

Uprava Hotela Grad, Bled

Na prvem mestu so:

„Pfaff“
šivalni stroji

posebno za šolsko uporabo vsled lahkega teka. - Pouk v vezenju in krpanju perila brezplačen. Ugodne cene. Plačljivo tudi na obroke. Šolska vodstva dobe popust.

IGN. VOK, LJUBLJANA, Tavčarjeva ulica 7

Podružnice:

Kranj,
Glavni trg 140

Novo mesto,
Glavni trg

Celje,
Miklošičeva ulica 2

Hotel ZAKA na Bledu

pod kolodvorom Bled - Jezero s 35 sobami nudi šolskim izletnikom celodnevno prehrano s prenočiščem od Din 30— do 35—. Kosilo Din 8— do 15—. Večerja Din 6— do 12—. Izletniki v grupah imajo znaten popust. Kompletni pension v predseziji Din 50— do 55—.

DVOKOLESA. ŠIVALNE STROJE

GRAMOFONE

dobite najceneje v trgovini

FRANC LEPOŠA, MARIBOR

GLAVNI TRG ŠT. 1

NAJUGODNEJŠI
PLAČILNI POGOJI!

Gostilna
Ražem
Ljubljana
na Žabjaku št. 3

Točijo se pristna štajerska, dolenska, in dalmatinska vina. - Primorska kuhinja. Vsak četrtek, petek in nedeljo sveže morske ribe

PRODUK

Zahtevajte pri svojem trgovcu
NATURAL KIS 12%
ali **VINAL KIS 9%**
ter pravi kis za vlaganje.
Priznana najboljši kis!
Engros naročila direktno na tovarno:

TOVARNA ZA KIS
A Ježica pri Ljubljani

KDOR OGLAŠUJE,
TA NAPREDUJE!

FABIANI & JURJOVEC

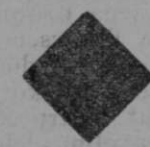
LJUBLJANA * STRITARJEVA ULICA 5

Nudimo veliko izbire angleškega in češkega blaga za gospode in dame. Krasna izbira v zastorih, posteljne preproge, pregrinjala in odeje. Pliš vzorčast in gladek za divane. Velike preproge v plišu in linolej. Belo blago za rjuhe in perilo v poljubnih širjavah

Žima, perje, puh, kapok od najcenejše do najboljše vrste

Daje tudi na obroke / Postrežba točna in solidna

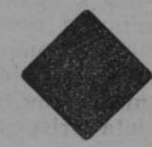
KARO
industrija čevljev

Samo dobre kvalitete!
za promenado
za cesto
za močno rabo
za turistik
za lov
za smučanje.

MARIBOR
Koroška cesta 19.

Cenjeno učiteljstvo uživa še vedno že znane plačilne ugodnosti. Zahtevajte cenik!

Naročajte

vsa tiskarska dela za dom, šolo, urad in društvo

v Učiteljski tiskarni v Ljubljani!

Glavni in odgovorni urednik Ivan Dimnik. — Za oglasni del odgovarja Rado Grum. — Izdajatelj: UJU — poverjeništvo Ljubljana, odgovarja Andrej Skulj. Tiska „Učiteljska tiskarna“ (predstavnik France Štrukelj). — Vsi v Ljubljani.